

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Varje förskola och skola ska i enlighet med diskrimineringslagen (2008:567) och skollagen (2010:800) årligen dokumentera arbetet mot diskriminering och kränkande behandling.

Diskrimineringslagen och skollagen är formulerade på olika sätt. Men vårt arbete mot diskriminering och kränkande behandling vinner inte på att bedrivas åtskilt. Därför bedrivs ett sammanhållet arbete mot alla former av kränkningar i förskolan och skolan, såväl mot diskriminering (inklusive sexuella trakasserier och trakasserier) som mot kränkande behandling.

Vollsjö skola och fritidshem

Rektor Pia Jönsson

Läsår 2020/21

OM PLANEN

Planen tar avstamp i den utvärdering som vi i slutet av förra läsåret gjorde på vår föregående plan, samt i de styrkor och utmaningar vi identifierat i vår kvalitetsrapport. Utifrån dessa sätter vi mål för och planerar vårt främjande arbete. Syftet med det främjande arbetet är att skapa en trygg och tillitsfull arbetsmiljö för alla barn, elever och all personal, där alla barn/elever har maximala möjligheter att lära och utvecklas. Det främjande arbetet pågår alltid och utan att något särskilt har hänt. Det bedrivs långsiktigt, gäller alla, sker kontinuerligt både på och utanför lektionstid och det är målinriktat.

Under första halvan av höstterminen undersöks och analyseras verksamheten ur ett värdegrundsperspektiv för att göra en första avstämning av det främjande arbetet samt som underlag för beslut om och planering av förebyggande och aktiva åtgärder mot kränkande behandling och diskriminering. Syftet med det förebyggande arbetet är att avvärja risker i den egna verksamheten. Det förebyggande arbetet är en del av förskolans och skolans systematiska kvalitetsarbete och ska involvera alla.

Förskolan och skolan har också i uppdrag att upptäcka, utreda och åtgärda diskriminering och kränkande behandling. Ett framgångsrikt upptäckande arbete är nära kopplat till det främjande arbetet med att skapa tillitsfulla relationer mellan personal och barn/elever. Känner barnen och eleverna sig trygga och säkra på att bemötas med respekt, så vågar de berätta om sin situation. En lärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för diskriminering eller kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till rektor som i sin tur anmäler vidare till huvudman. Omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna ska skyndsamt utredas och i förekommande fall ska det vidtas de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra diskriminering och kränkande behandling i framtiden.

Planen kommer att utvärderas i slutet av vårterminen.

Bilagor:

[Bilaga 1](#) - Lagstiftning om diskriminering och kränkande behandling

[Bilaga 2](#) - Förklaringar till viktiga begrepp

[Bilaga 3](#) - Rutin vid misstanke om kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier

[Bilaga 4](#) - Rutin vid misstanke om upprepad kränkande behandling

Delaktighet

Elever är delaktiga i arbetet värdegrund genom olika tema och diskussioner kring värdegrund under året. Läsår 2020/21 startade med ett vänskapstema som alla grupper deltog i. Förra läsåret hade vi ett antal "fadderdagar" för att lära känna varandra och skapa tilltro och trygghet i gruppen men också med andra elever på skolan.

Vårdnadshavare har blivit bjudna till Piratenråd med fokus på diskussion kring värdegrund, men uppslutningen var låg och föräldrarna har därmed inte varit delaktiga i att ta fram planen. Läsår 2020/21 kommer att erbjuda nya möten för att skapa delaktighet.

Personalen på Vollsjö skola och fritidshem är delaktiga i framtagandet av planen och har ett förhållningssätt som stämmer väl överens med innehållet i planen. Nya rutiner ska skapas för att få Planen mot kränkande behandling och diskriminering att vara ett levande dokument då skolan upplevt brister i hur dokumentet används i vardagen med riktade aktiviteter och diskussioner.

Förankring av planen

Planen mot kränkande behandling och diskriminering har legat tillgänglig på Sjöbo kommuns hemsida. Från och med läsår 2020/21 kommer planen att förenklas till en folder med hänvisning till denna kompletta plan. Foldern ska under året översättas på olika språk.

Planen lyft i alla klasser och på så vis kan planen förankras, synliggöras och även konkretiseras i undervisningen.

Personalen får planen förankrad genom planering och utvärdering samt diskussioner av skolans plan mot kränkande behandling.

Under läsår 2020/21 kommer det att regelbundet arbeta med de olika diskrimineringsgrunderna och med det så förankras planen hos eleverna på ett mer medvetet sätt än tidigare läsår.

Vårdnadshavare ska bli informerade via veckoinfo, på Unikum samt på hemsidan olika sätt informerade om hur vi arbetar aktivt med värdegrundsarbete och var de kan ta del av planen. Skolan kommer att arbeta fram en enklare version av planen, med hänvisning till den kompletta planen. Detta för att bidra till ökad tillgänglighet, större förståelse och medvetenhet gällande planen mot kränkande behandling och diskriminering.

Föräldrarna ska bli informerade regelbundet i Unikum hur vi arbetar med vårt värdegrundsarbete, vilken diskrimineringsgrund vi arbetar med och på vilket sätt vi gjort detta. Det ska även läggas i klassernas informationsbrev till hemmen.

Under första veckan/veckorna undersöka elevernas förförståelse för diskrimineringsgrunderna genom att t.ex. använda sig av frågeställningen "vad kan man bli retad för?" Detta som utgångspunkt för ett främjande arbete.

Utvärdering av föregående års plan

Intervjuer och sociogram genomfördes vid ett tillfälle under höstterminen och ett under vårterminen läsår 2019/20. Resultatet analyserade tillsammans med rektor, elevstödsamordnare och pedagoger. Effekt är att skolan har kartlagt elever som inte trivs i skolan eller känner sig ensamma och insatser har beslutats. Detta är ett arbete som kommer att fortsätta läsår 2020/21 till utvärdering och analys kommer elevernas trivselenkäter samt trygghetsvandring att komplettera intervjuer/utvecklingssamtal för att få fler elever att känna trygghet och trivsel under hela skoldagen.

Det finns tydliga rutiner gällande utredning om kränkande behandling. Många utredningar har rapporterats och i detta har inte alla kränkningar utreds under en rimlig tid. Effekten av arbetet är att skolan har god insikt i problematiken samt när och samt vilka elever som oftast rapporteras som kränkta eller som utövar kränkning. Åtgärder och följa skolans konsekvenstrappa måste stramas upp.

Skolan har också goda rutiner även då det gäller att rapportera in tillbud.

Skola och fritidshem använder sig av Skolverkets verktyg för självskattning, BRUK. Självskattningen ger insikt om vilken grad av måluppfyllelse och vilka kvaliteter verksamheterna har i förhållande till de nationella styrdokumenten. Resultatet analyseras och personalen har som uppdrag att arbeta utifrån åtgärder.

Trygghetsvandring: Alla elever ritar eller skriver om var på skolan och skolgården de känner sig trygga/otrygga. Resultatet analyseras på arbetslagsmöte och åtgärder vidtas. Effekter av trygghetsvandringen är fler trygga platser för eleverna och med detta möjlighet att minimera tillbud och eventuella kränkningar.

Trivselenkät fungerar bra och ger ett bra underlag för hur vi ska arbeta vidare. Föräldraenkäten är genomförd under vårterminen. Deltagandet var lågt - bör finnas på fler språk och gärna i samband till utvecklingssamtal för att öka deltagandet.

Kön/Etnisk tillhörighet/religion och trosuppfattning

Vi har inte arbetat aktivt med att medvetandegöra diskrimineringsgrunderna. Vi vill genom PBS arbeta aktivt generellt med hur vi pratar och bemöter varandra. Effekter av brist i detta aktivt arbete kan vara vissa kränkningar.

Funktionshinder

Skolan och fritidshemmet arbetar aktivt med att anpassa skoldagen för alla elever med särskilda behov bland annat med bildstöd och tydlig struktur. Elever med särskilda behov har stort stöd i detta och får en tryggare skolgång.

Sexuell läggning/Könsöverskridande identitet

Skolan och fritidshemmet behöver utveckla vårt arbete med HBTQ frågor. För att öka elevernas förståelse för denna diskrimineringsgrund.

Ålder

Skolan och fritidshemmet behöver aktivt arbeta med åldersdiskriminering för att medvetandegöra eleverna om detta.

Annan kränkande behandling

Skolan och fritidshemmet behöver arbeta mer aktivt med att göra skolan till en trygg plats för alla elever. Bland annat fortsätta arbeta lågaffektivt, och arbeta med PBS för att skapa struktur och trygghet.

Skolan och fritidshemmet behöver arbeta mycket aktivt för att få eleverna att bemöta varandra och vår miljö på ett respektfullt sätt i detta arbete behöver skolan stöd av vårdnadshavare då många händelser sker på fritiden. Men också diskussioner i det dagliga arbetet med värdegrund och diskrimineringsgrunderna för att öka förståelse och medvetandegöra eleverna gällande olikheter, bemötande och respekt. Effekter av viss brist i diskrimineringsgrunderna och annan kränkande behandling är antal kränkningar och vissa av dessa är återkommande till samma elever och utav samma utförare.

Arbetsgången vid misstanke om kränkande behandling mellan elever

Skolan är bra på att rapportera in kränkningar på eleverna men behöver bli bättre på att följa upp och hitta relevanta åtgärder för att undvika misstanke om kränkande behandling. Det behöver också arbetas mer aktivt med konsekvenstrappa. Konsekvenstrappan är konkretiserad för personal men kan även tydliggöras och konkretiseras för eleverna - med stöd av bilder. Konkretiserad konsekvenstrappa bör finnas tillgänglig och synlig i klassrummet samt på Unikum så vårdnadshavare även är väl förtrogna med arbetsgången. Arbetsgången vid misstanke om kränkande behandling mellan elever behöver även diskuteras oftare i klassrummet.

Vad har vi genomfört

- Sociogram och kartläggningsfrågor
- Trivselenkät
- Frågor inför utvecklingssamtal
- Personal har gjort BRUK
- Anmälningar och utredningar om kränkande behandling har gjorts fortlöpande under året.
- Tillbudsanmälningar har gjorts fortlöpande under året
- Eleverna har genomfört trygghetsvandringar en gång varje termin.
- Föräldrautvärdering har genomförts under våren.

Kön

- Vi behöver fortsatt arbeta med att synliggöra könsdiskriminering och på vilket sätt detta kan förekomma. Vi behöver också föra kontinuerliga diskussioner i arbetslaget för att vi själva ska bli medvetna om hur viktig denna grund är..

Etnisk tillhörighet

- Vi har tidigare inte upplevt det som något större problem men vi har sett att det förekommer. Eftersom att vi upplever att detta problem ökar är det viktigt att lägga extra stort fokus på detta. Genom att arbeta riktat med månadens diskrimineringsgrund kan vi göra detta.

Religion och annan trosuppfattning

- Vi fortsätter lyfta skillnader och likheter mellan de stora religionerna och bemöter elevernas frågor kring tro och religion. Arbetet med diskrimineringsgrunden religion och trosuppfattning bör ligga runt jul då det då går att arbeta ännu djupare då vi kan använda tid från SO-undervisningen.

Funktionshinder

- Vi fortsätter aktivt med samtal om våra egna normer, attityder och föreställningar och om hur vi bemöter varandra. Vi diskuterar normer och attityder med eleverna hur goda relationer kan utvecklas och vårdas. Vi fortsätter att lyfta vikten av alla människors lika värde.

Främjande arbete

Syftet med det främjande arbetet är att skapa en trygg och tillitsfull arbetsmiljö för alla barn, elever och all personal, där alla barn och elever har maximala möjligheter att lära och utvecklas. Det främjande arbetet pågår alltid och utan att något särskilt har hänt. Det bedrivs långsiktigt, gäller alla, sker kontinuerligt både på och utanför lektionstid och det är målinriktat.

LÅNGSIKTIGT MÅL, övergripande		
Det övergripande målet är att skapa en likvärdig och samstämmig lärmiljö, vilket leder till en bättre arbetsmiljö för såväl barn som vuxna.		
Skola: Ett första delmål är att det positiva beteendestödet ska införas utifrån nivå 1, med generella förebyggande insatser i förvaltningens verksamheter för samtliga elever. Förskola: Varje förskoleenhet sätter upp delmål utifrån det övergripande målet.		
Aktiviteter, vad vi ska göra:	Vem som ansvarar:	Beskriv tidsplan:
PBS, positivt beteendestöd ska implementeras enligt plan.	Per-Olof Wigsén	Start ht 2019 Delmål ett ska vara implementerat inom två år

LÅNGSIKTIGT MÅL

Trygghet och studiero - ökad trivsel i skola, förskoleklass och fritidshem

- minskade tillbud och kränkningar
- uppleva jämställdhet och jämlikhet i alla undervisningssituationer under hela skoldagen.
- förbättrade skolresultat

Aktiviteter, vad vi ska göra:	Vem som ansvarar:	Beskriv tidsplan:
Aktivt värdegrundsarbete: elever arbetar med trivsel- ordningsregler utifrån PBS, Respekt, Omsorg och Ansvar. Implementering/förankring av diskrimineringsgrunderna tillsammans med eleverna.	All personal	Start ht 2019 Delmål ett ska vara implementerat inom två år
Konsekvenstrappan konkretiseras för och med eleverna samt vårdnadshavare.	Undervisande lärare/rektor	Start ht 2019 Delmål ett ska vara implementerat inom två år
Kooperativt lärande: Högre måluppfyllelse. Förbättring av samarbetsförmåga. Social och kognitiv utveckling. Främjar självkänslan. Att eleverna lär, utforskar och arbetar både självständig och i grupp. Att eleverna får ett ökat egenansvar samt mer delaktighet både i undervisning och andra sammanhang.	Rektor/all personal	Uppföljningar månadsvis. Analys läsårsvis. Inom 3 år ska arbetet vara implementerat.

FÖREBYGGANDE ARBETE

Syftet med det förebyggande arbetet är att avvärja risker och hinder i den egna verksamheten. Det är en del av förskolans och skolans systematiska kvalitetsarbete och ska involvera alla. Under första halvan av höstterminen undersöks och analyseras verksamheten ur ett värdegrundsperspektiv för att upptäcka eventuella risker för kränkande behandling eller diskriminering (utifrån någon av de sju diskrimineringsgrunderna), eller andra hinder för barns och elevers lika rättigheter och möjligheter. Det kan både vara reella, faktiska hinder och hinder i form av attityder, normer och strukturer. Utifrån analysen av den egna verksamheten ska skäligen förebyggande åtgärder, som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling och diskriminering, vidtas.

Underlag som alla förskolor och skolor i Sjöbo kommun ska använda

Trivselenkät	Enkäten besvaras årligen, i september/oktober, självständigt av alla elever i grundskolan samt i intervjusituation av barnen i ålder 4-5 i förskolan. Familjeförvaltningen administrerar enkäten och resultatet görs tillgängligt i G:mappen samt i Hypergene.
--------------	--

Rapport ur DF respons	I DF respons dokumenteras anmälan, utredning, åtgärder och uppföljning gällande kränkande behandling och diskriminering. Enheten tar ut två olika rapporter ur systemet och undersöker dessa. Den ena visar på läsårets samtliga inrapporterade ärenden. Den andra visar kalenderårets samtliga inrapporterade ärende och tas fram för att undersöka förekomst av upprepade kränkande behandling.
BRUK, Område 2 "Normer, värden och inflytande"	Skolverkets självskattningsmaterial BRUK, området gällande normer, värden och inflytande besvaras, rektor avgör processen för självskattningen.

Ytterligare underlag som vi på vår enhet använder

(Kan vara sociogram, trygghetsvandring...)

Speed-date	Speed-date sker en gång per termin och utförs av elevstödsamordnare tillsammans med pedagoger i en klass åt gången. Tillsammans går man igenom det sociala, frånvaron, kunskapsläget och nuläge i klassen och vilka åtgärder som finns i klassen och på individnivå.
Sociogram	Sociogrammet genomförs en gång per termin och utförs av pedagoger tillsammans med eleverna en och en. Frågor ställs utifrån elevernas sociala nätverk, vem de leker/är med under skoltid, hur tryggheten ser ut. Det görs en sammanställning i respektive klass som sedan lyfts på spectträff tillsammans med elevhälsan.
Trygghetsvandring	Trygghetsvandring sker en gång per termin och utförs av pedagoger tillsammans med eleverna. Hur den går till ser lite olika ut. Eleverna kan gå i par eller mindre grupp eller halv- eller helklass. Utifrån en karta över skolgården markeras platser som eleverna anser vara otrygga eller trygga. Sammanställning görs och går igenom i respektive klass och i pedagogteamet.
Spec-träffar	Spec-träffar sker kontinuerligt en gång per månad och utförs av elevhälsan tillsammans med pedagoger från respektive klasser. Här lyfter vi frisk- och riskfaktorer i klasserna, på gruppnivå samt individnivå. Utifrån detta görs en handlingsplan för gruppen till nästa gång, plan för hur vi ska arbeta med gruppen utifrån en gemensam bas. Vissa ärenden tas vidare till stora EHT.

Resultat av undersökningen

Analys av undersökningen

Aktiva åtgärder

Utifrån undersökningen och analysen formuleras konkreta mål att arbeta mot, aktiviteter planeras, det utses ansvarig för att aktiviteten genomförs samt beskrivs när den ska genomföras.

Konkret mål att arbeta mot:		
Aktiviteter, vad vi ska göra:	Vem som ansvarar:	Beskriv tidsplan:

UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

Uppföljning av arbetet sker löpande under året. I huvudsak genom att vi varje månad tar ut rapport ur DF respons för att synliggöra förekomst av kränkande behandling och diskriminering.

Utvärdering av arbetet som helhet avseende både främjande och förebyggande åtgärder görs i slutet av vårterminen.

Underlag för utvärdering som alla förskolor och skolor i Sjöbo kommun ska använda

Brukarenkät	Enkäten besvaras årligen, i mars-april, av vårdnadshavare till barn som går i förskolan, förskoleklass, grundskola och grundsärskola.
Skolenkäten (endast skola)	Vartannat år, på våren, besvarar elever i årskurs 5 och 9 samt personal och vårdnadshavare på Skolinspektionens nationella enkät, Skolenkäten. De år den genomförs bildar även den underlag för utvärdering.
Rapport ur DF respons	I DF respons dokumenteras anmälan, utredning, åtgärder och uppföljning gällande kränkande behandling och diskriminering. Enheten tar ut rapport för läsårets samtliga inrapporterade ärende och rapport för läsårets ärende där det är bedömt som kränkande behandling.

Ytterligare underlag för utvärdering som vi på vår enhet använder

Utvärdering av plan

--

KLAGOMÅL

Har du en synpunkt eller ett klagomål på något i förskolan, fritidshemmet eller skolan bör du i första hand vända dig till personalen där. Kontakta exempelvis ansvarig förskollärare eller lärare. Tycker du inte att du får rätt hjälp eller gehör från personalen bör du istället vända dig till rektorn. Du bör också vända dig direkt till rektorn om du anser att problemet är allvarligt. Om du efter samtalet fortfarande är missnöjd kan du ta kontakt med familjeförvaltningen.

Det finns även möjlighet att anmäla diskriminering och kränkande behandling till följande instanser:
Barn och elevombudet (BEO) Barn- och elevombudets uppgift är att ta tillvara barns och elevers rättigheter i skolan genom att se till att förskolor och skolor följer den del av skollagen som handlar om kränkande behandling.

Så här kontaktar du Barn och Elevombudet:

Telefon: 08-586 08 000 E-post: beo@skolinspektionen.se

www.skolinspektionen.se/beo

Diskrimineringsombudsmannen (DO) ser till att diskrimineringslagen följs.

Så här kontaktar du Diskrimineringsombudsmannen

Telefon: 08-120 20 700 E-post: do@do.se

<http://www.do.se/att-anmala/>

Bilaga 1

Lagstiftning om diskriminering och kränkande behandling

Alla barn och elever har rätt att känna sig trygga och respekterade för den de är, i förskolan och i skolan.

Skolors arbete mot diskriminering och kränkande behandling regleras i diskrimineringslagen (2008:567) och i 6 kap. skollagen (2010:800). Ytterligare relevant lagstiftning är skollagens olika kapitel som tar upp värdegrunden, elevhälsa, systematiskt kvalitetsarbete, inflytande, trygghet och studiero samt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling. Arbetsmiljölagen omfattar också personal och elever i skolan. Nedan följer en kort beskrivning av gällande lagstiftning för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling

Det är förbjudet för skolans huvudman och personalen i verksamheten att utsätta ett barn eller en elev för diskriminering eller kränkande behandling¹.

Skyldighet att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot diskriminering och kränkande behandling

En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för diskriminering i form av trakasserier eller sexuella trakasserier eller kränkande behandling, i samband med verksamheten är skyldig att anmäla alla misstänkta kränkningar till rektor som i sin tur ska anmäla vidare till skolans huvudman. Skolans huvudman är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra diskriminering eller kränkande behandling i framtiden².

Aktiva åtgärder

Både diskrimineringslagen och skollagen ställer krav på att skolans huvudman ska arbeta med aktiva åtgärder för att upptäckta risker för diskriminering, repressalier eller andra hinder för lika rättigheter och möjligheter i verksamheten.

Dokumentation

Arbetet med aktiva åtgärder mot diskriminering ska dokumenteras löpande. Det krävs inte längre en likabehandlingsplan mot diskriminering men dokumentationen ska ske varje år. Samtidigt så anger Skollagen att arbetet mot kränkande behandling ska dokumenteras i en årlig plan. Även aktuella riktlinjer, rutiner och åtgärder ska dokumenteras.

¹ 6 kap. 9 § skollagen och 2 kap. 5 § diskrimineringslagen.

² 6 kap. 10 § skollagen och 2 kap. 7 § diskrimineringslagen.

Sammanhållet arbete

Diskrimineringslagen och skollagen är formulerade på olika sätt. Men vårt arbete mot diskriminering och kränkande behandling vinner inte på att bedrivas åtskilt. Vi bedriver därför ett sammanhållet arbete mot alla former av kränkningar i förskolan och skolan, såväl mot diskriminering (inklusive sexuella trakasserier och trakasserier) som mot kränkande behandling.

Bilaga 2

Förklaringar till viktiga begrepp

Diskriminering

En förenklad beskrivning av diskriminering enligt diskrimineringslagen är att någon missgynnas eller kränks och att missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna; kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Diskrimineringen kan vara direkt eller indirekt diskriminering. Bristande tillgänglighet, trakasserier, sexuella trakasserier och instruktioner att diskriminera är andra former av diskriminering.

Sex former av diskriminering

Nedan beskrivs dels de sex formerna av diskriminering, dels exempel på sådant som kan vara diskriminering inom skolan. Om det är diskriminering eller inte beror på den enskilda situationen.

Direkt diskriminering

Direkt diskriminering är när någon behandlas sämre än någon annan i en jämförbar situation och det finns en koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Till exempel om en elev får sämre betyg och det har samband med hens etniska tillhörighet.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering är när det finns en regel som verkar neutral men särskilt missgynnar personer med koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Men det är inte indirekt diskriminering om syftet med regeln är berättigat och sättet som används för att uppnå syftet är lämpligt och nödvändigt. Ett exempel på indirekt diskriminering kan vara om en skola obefogat hindrar elever att vara med på gymnastiken för att de bär någon form av huvudbonad, inklusive huvudduk.

Bristande tillgänglighet

Bristande tillgänglighet är när en verksamhet inte genomför skäligen åtgärder för att en person med funktionsnedsättning ska kunna ta del av verksamheten. Utgångspunkten för vad som är en skälig åtgärd är de krav på tillgänglighet som gäller enligt de lagar och regler som finns för verksamheten, till exempel skollagen. Om en åtgärd är skälig eller inte beror bland annat på om verksamheten har praktiska och ekonomiska förutsättningar för att genomföra åtgärden. Hänsyn tas också till om det handlar om en kortare kontakt eller en längre relation. Ett exempel på bristande tillgänglighet kan vara att en elev med dyslexi inte får stöd i undervisningen.

Trakasserier

Trakasserier är ett agerande som kränker någons värdighet och har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Det kan handla om kommentarer, gester eller utfrysning. Exempel på trakasserier kan vara en lärare som hånar en elev för att han bär kippa.

Sexuella trakasserier

Med sexuella trakasserier menas ett beteende av sexuell natur som är oönskat av den som blir utsatt för det. Det kan till exempel vara att en lärare är sexuellt närgången mot en elev.

Instruktioner att diskriminera

Instruktion att diskriminera är när någon ger en order eller instruerar någon som är i beroendeställning, till exempel en anställd, att diskriminera någon annan.

Kränkande behandling

Kränkande behandling avser ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen. Det kan till exempel vara nedsättande ord, ryktesspridning, förlöjliganden eller slag och sparkar. Kränkningarna kan även bestå av utfrysning eller hot. Det kan också vara kränkande behandling om någon skickar elaka mail eller kommentarer på internet eller via sms.

Mobbning

Mobbning handlar om kränkningar som upprepas. I skolans styrdokument används inte längre begreppet mobbning. Där används istället diskriminering och kränkande behandling. Ett skäl till att begreppet mobbning inte längre används är att skollagen och diskrimineringslagen kräver att även enstaka kränkningar ska motverkas. Mobbning har länge definierats som kränkningar som upprepas vid flera tillfällen med ett uppsåt att göra någon illa.

Likabehandling

Med begreppet likabehandling menas att alla barn och elever ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter oavsett någon diskrimineringsgrund eller andra förhållanden som rör en elevs förutsättningar. Det innebär dock inte att alla ska behandlas lika. Exempelvis behöver en del elever extra stöd för att få lika möjligheter till lärande som andra.

Källa: Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda, Skolverket
<https://www.skolverket.se/publikationer?id=4665>

Bilaga 3

Rutin vid misstanke om kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier

Ingrip	Personal som upptäcker en misstänkt kränkning ska genast ingripa. Prata med de inblandade (tillsammans eller var för sig beroende på situationen) och eventuella vittnen.
Anmäl	Personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkning, eller personal som själv upplever att en kränkning kan ha skett, är skyldig att anmäla alla misstänkta kränkningar. Varje enskild misstänkt kränkning anmäls separat.
	Anmälan görs digitalt via denna länk; https://respons.sjoberg.se/Login.aspx Rektor samt huvudman får per automatik ett e-postmeddelande då en anmälan skickas in till den digitala tjänsten.
	Den som gör anmälan ansvarar också för att vårdnadshavare kontaktas skyndsamt, om det inte föreligger andra särskilda skäl. Kontakten bör ske muntligt.
Utse utredare	Rektor tar del av anmälan, kopplar till berörd elevakt samt utser utredare. Utredaren informeras genom e-post. Om ärendet gäller kränkning "personal - barn/elev" ska rektor även informera direkt till skolchef. När personal är inblandad utreder alltid rektor.
Utred	En viktig utgångspunkt i utredning av en misstänkt kränkning är upplevelsen hos den som misstänks vara utsatt.
	Utredningen behöver göras med omsorg så att den blir en stabil grund för beslut om åtgärder. Den behöver ge en allsidig belysning av situationen för de inblandade barnen/eleverna. Observera att det i en utredningssituation inte räcker med att konstatera att ord står mot ord. Förskolan/Skolan måste bilda sig en egen uppfattning om vad som hänt.
	Utredningen genomförs oftast med hjälp av samtal med syfte att kartlägga det som inträffat men det kan också vara aktuellt med observationer av vad som händer i barn- eller elevgruppen och insamling av skrivna meddelanden, publiceringar i sociala medier eller dylikt.
	Utredningens omfattning beror helt på det enskilda fallet. Det finns handlingar som visar sig vara tillfälliga och redan klarats upp. Det finns barn/elever som varit långvarigt utsatta eller utsatta med en intensitet som gör att utredningen blir mer omfattande.

	<p>Det är bra om de som utreder en händelse samlar in följande information:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Vad har hänt? Beskriv konkreta händelser. ☐ Vem/vilka är inblandade? ☐ Hur har de inblandade agerat? ☐ Hur upplever de inblandade att representanter för skolan har agerat? ☐ Andra viktiga synpunkter?
	Dokumentera utredningen i DF respons
Vidta åtgärder	Vidta de åtgärder som krävs för att kränkningen ska upphöra och inte hända igen.
Utredning genomförd	Uppdatera status på utredningen i DF respons.
Följ upp	Följ upp ärendet till dess att kränkningen upphört.
	Dokumentera uppföljningen i DF respons.
	Uppdatera status på uppföljningen i DF respons.
Avsluta	Rektor tar del av utredning och eventuell uppföljning och avslutar ärendet.

I Skolverkets skrift "Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda", kapitel 4 kan man läsa mera.

Bilaga 4

Rutin vid misstanke om upprepad kränkande behandling

Ärende gällande upprepad kränkande behandling följs på individnivå av förvaltningen.

1. Uppmärksamma	Personal som får misstanke om att ett barn eller en elev är utsatt för upprepad kränkande behandling tar skyndsamt kontakt med barn/elevhälsan.
	Barnhälsan/ Elevhälsoteamet (EHT) ska månadsvis ta ut rapport ur DF respons (9-12 mån tillbaka i tiden). Barn/Elever som har varit utsatta för fler än två kränkningar under en 12-månadersperiod ska uppmärksammas.
2. Starta utredning	Barnhälsan/ EHT startar utredning om misstänkt upprepad kränkande behandling i DF respons och kopplar tidigare kränkningsärende till ärendet.
	Utredare utses.
	Informera arbetslaget
	Dokumentera löpande i DF-respons
3. Utred	Skapa en bild av ärendet genom att samla befintlig dokumentation, från kollegor, enskilda barn/ elevsamtal, vårdnadshavare och gör observationer.
	Samtal med den utsatte. Några råd till den som leder samtalet; ☐ Var tydlig med att alla former av kränkningar är oacceptabla ☐ Var beredd att avlasta det utsatta barnet/eleven eventuell skuld och skam ☐ Led samtalet så att beskrivningar av händelser blir konkreta ☐ Visa att förskolan/skolan tar ansvaret för att åtgärda situationen Informera om hur arbetet går vidare och vilket stöd som barnet/eleven utifrån dess önskan/behov får.
4. Åtgärda och stoppa	Samtal med den som utsätter samt dess vårdnadshavare (helst samtidigt). Om det är flera utsättare ska samtalen ske individuellt. Några råd till den som leder samtalet; ☐ Var gärna två personal vid mötet (en kan leda samtalet, en kan dokumentera) ☐ Var tydlig med att alla former av kränkningar är oacceptabla och visa att förskolan/skolan tar allvarligt på det som framkommit ☐ Presentera på ett sakligt sätt det som har hänt ☐ För samtalet utifrån frågan <i>-Hur kan vi hjälpa dig att ändra detta beteende? Det måste upphöra!</i> ☐ Ha en tydlig strategi för att åtgärda situationen så att det inte händer igen Bestäm tid för uppföljningsmöte.
	Planera och genomför åtgärder för att stoppa kränkningar.

	Informera arbetslaget och Barnhälsan/EHT
Steg 1-4 ska ske skyndsamt	
5. Följ upp och utvärdera	Utöka observationerna
	Följ upp med flera uppföljningsmöten till dess att du är helt säker på att kränkningarna har upphört. Ha individuella samtal, både med den som blir utsatt och den som utsätter (samt deras vårdnadshavare). Detta kan pågå under flera månader.
	Återkoppla regelbundet till arbetslaget
6. Dokumentera	Dokumentera åtgärder Gör anteckningar i DF respons under arbetets gång. Avsluta ärendet i DF-respons när kränkningarna upphört.

För att varaktigt komma till rätta med kränkningar behöver också relationer inom barn/elevgrupper, den kultur som utvecklats på en skola och de normer som formar denna kultur, granskas och utmanas.

I Skolverkets skrift "Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda", kapitel 4 kan man läsa mera om detta.